

Modell för att säkra barn och ungas kulturupplevelser i enlighet med de kulturpolitiska målen.

I fyra års tid har ASSITEJ Sverige drivit frågan om alla barns rätt till scenkonst- och kulturupplevelser i skolan. Vi har arrangerat seminarier och möten med politiker på nationell, regional och kommunal nivå, haft möten med kulturministrar, utredarna av kultursamverkansmodellen med flera.

Under 2022 tog vi fram och presenterade rapporten Spelar mindre roll? som ger en bild av ojämlikheten och de svaga strukturerna när det gäller distribution av scenkonst till skolorna. I rapporten presenterar vi förslag till åtgärder för att de kulturpolitiska målen ska nås, som att en nationell modell för distribution och finansiering av scenkonst till skolan ska införas.

Vi har ofta fått frågan från politiken om hur en nationell modell skulle kunna se ut. Därför presenterar vi nu ett mer konkret förslag för att stimulera till fortsatt diskussion. Det är inspirerat av den fungerande norska modellen och fokuserar på att säkra finansiering och skapa tydliga roller mellan stat, region och kommun. Frågan är komplex p g a många olika aspekter såsom geografi, transporter, kommunernas självstyre, skolans läroplan osv. Vårt förslag utgår ifrån att det inte behövs ytterligare finansiering för att nå målen. Vi bedömer att de resurser som finns idag räcker för att genomföra vår modell.

Vi vill poängtera några saker:

- Organisatoriskt ska modellen ta tillvara på och stärka det som idag fungerar väl i respektive region och kommun.
- Staten ska inte bestämma vilka kulturupplevelser eleverna erbjuds i skolan.
- Förslaget bygger på att staten tar ansvar för att säkerställa att alla elever får uppleva professionell kultur kontinuerligt under sin skolgång.
- Detta förslag gäller endast grundskoleelever. Det är dit medlen för Skapande Skola är riktat, liksom den absolut största delen av dagens regionala subventioner. På sikt bör även förskolebarn och gymnasieelever inkluderas i enlighet med barnkonventionen och de nationella kulturpolitiska målen.
- Sist men inte minst; Skolan som mottagare spelar en avgörande roll. Samverkan mellan kultur och skola behöver stärkas.

Mål:

En nationell modell för distribution och finansiering inom scenkonstområdet där departementen för kultur och skola samverkar, så att alla barn och unga garanteras scenkonst kontinuerligt under sin skoltid. Två till tre professionella kulturupplevelser per elev och år kan säkras med befintliga resurser med en fungerande infrastruktur och tydlig ansvarsfördelning.

Metod:

Ansvarsfördelning enligt följande:

Statens ansvar:

- **Formulera mål.**
- **Tillsammans med regionerna finansiera modellen.**
- **Sammanställa statistik och följa upp målen.**

Kommentar:

Finansiering: Vi föreslår att medlen för Skapande Skola omfördelas och integreras i en ny modell. Budget för Skapande Skola 2023 är 201 464 000 kr.* Det motsvarar ca 182 kr per grundskoleelev i Sverige. I stället för att dessa medel söks av kommuner och skolor på projektbasis kan öronmärkta medel gå till regionerna för inköp av kulturupplevelser i dialog med kommuner och skolor. Förutom att pengarna redan finns innebär det också frigörande av resurser i kommunerna.

Regionernas ansvar:

- **Tillsammans med staten finansiera modellen**
- **Välja utbud i samråd med kommuner och skolor.**
- **Kontraktera och turnélägga producenternas föreställningar och ta hand om administration.**
- **Föra regional statistik och följa upp målen regionalt.**

Kommentar:

Finansiering: Redan idag har många regioner subventionssystem för till exempel scenkonst. Besparingar kommer att göras tack vare tydlig ansvarsfördelning och förenklade och hållbara rutiner i dialogen med kommuner och skolor. I Sörmland och Blekinge står den regionala nivån redan i dag för administration och turnéläggning vilket leder till effektivitet och att målen nås. Även i en del andra regioner står man för turnéläggning. Fungerande strukturer finns redan att studera och ta efter, vilket gör det enkelt att föra statistik och följa upp målen.

*Källa: Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Statens Kulturråd.
Sid 8, punkt 1:3

Kommunernas ansvar:

- Välja utbud i samråd med regionerna
- Ansvara för mottagandet när det gäller lokaler och transporter.

Skolans ansvar:

- Ansvara för det pedagogiska mottagandet.

Kommentar:

Genom att staten och regionen står för finansiering avlastas kommunerna ekonomiskt och kan lägga resurser på dialog med regionerna om innehåll och samordning med skolorna.

Genom att regionerna sköter kontakten med producenter, kontraktsskrivning, och planering avlastas kultursekreterare och skolpersonal. Kommunerna kan fokusera på innehåll och mottagande. De kommuner som redan idag har fungerande strukturer kan fortsätta som tidigare, men avlastas från administration. Kommuner och skolor slipper mejlbombning och telefonsamtal från hundratals producenter som försöker sälja just sina föreställningar.

Producenter: (scenkonst, musik och fria konstnärer)

- Fokus på att skapa kulturupplevelser av högsta kvalitet.

Kommentar:

Idag tvingas producenterna använda orimligt stora resurser på turnéläggning, marknadsföring och försäljning mot 21 regioner, 290 kommuner och 1000-tals skolor. Med vårt förslag kan de använda sina resurser på att skapa kvalitativa möten med barn och unga.

Finansieringsfrågan och kommunernas självstyre:

182 kronor per barn från staten tillsammans med regionernas budget räcker för att säkra tre kulturupplevelser per år. Vi påstår att tillräckligt med resurser redan finns i dagens finansieringssystem.

En effektivisering genom tydlig ansvarsfördelning skulle dessutom frigöra stora administrativa resurser på såväl statlig, regional och kommunal nivå.

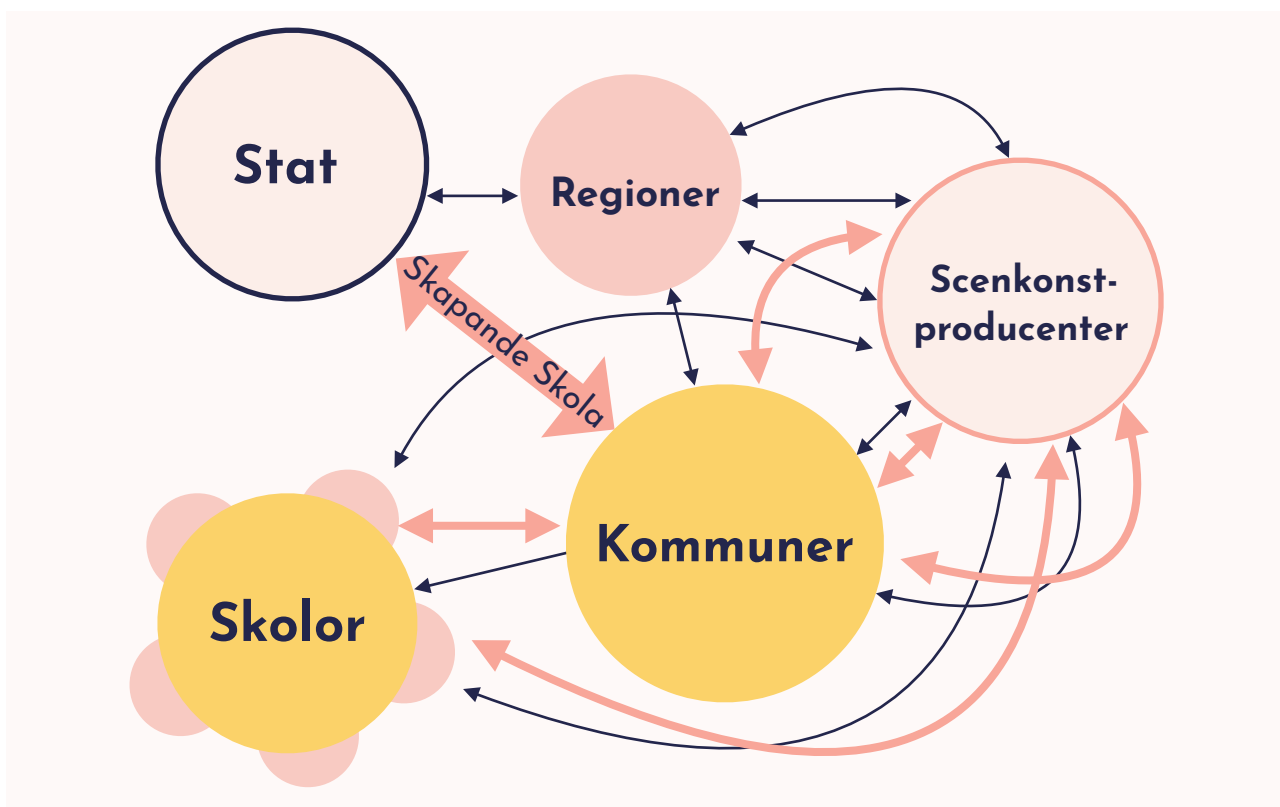
Vi möts ofta av frågor om kommunernas självstyre och rädsla för att "staten ska bestämma vad eleverna ska uppleva". I denna modell är det regionerna i samråd med kommuner och skolor som väljer innehållet. Staten tar ansvar för skapandet av en struktur som gör att målen nås.

Slutkommentar:

I vårt förslag har vi fokuserat enbart på scenkonsten, då det är inom scenkonst för barn och unga vi, ASSITEJ Sverige har vår spetskompetens. Modellen är dock tänkt att kunna användas för att säkerställa barn och ungas tillgång till flera kulturformer.

Nuvarande distributionssystem:

ASSITEJ Sveriges förslag:

